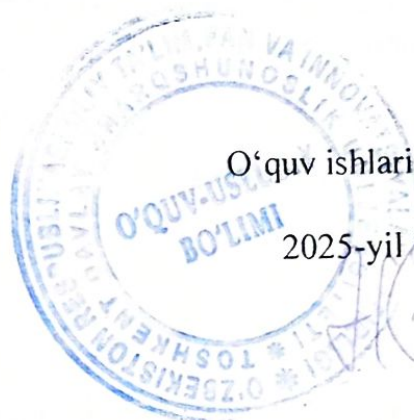

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA’LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
TOSHKENT DAVLAT SHARQSHUNOSLIK UNIVERSITETI**

«Tasdiqlandi»

O‘quv ishlari bo‘yicha prorektor
N.A.Abdullayev

2025-yil “30” 08

**BARQAROR IQTISODIY RIVOJLANISHNING MILLIY
MODELLARI**

FANI BO‘YICHA

SILLABUS

(2-kurslar uchun)

Bilim sohasi:	400000	Biznes, boshqaruv va huquq
Ta’lim sohasi:	410000	Biznes va boshqaruv
Mutaxassislik:	70410108	Mintaqaviy iqtisodiyot

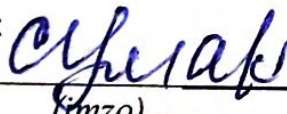
Toshkent – 2025

Fan sillabusi TDSHU Kengashining 2024 yil "29" 08 dagi 1 -son majlisi bayoni bilan tasdiqlangan fan dasturi asosida ishlab chiqilgan va "Tashqi iqtisodiy faoliyat" kafedrasining 2025-yil "24" 06 dagi 21 son majlisida muhokama etilib, tasdiq uchun tavsiya etilgan.

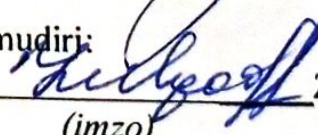
Fan sillabusi TDSHU O'quv-uslubiy kengashining 2025-yil "30" 06 dagi 8 son majlisida tasdiqlangan va ta'lim jarayonida foydalanish uchun tavsiya etilgan.

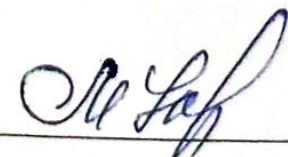
Tuzuvchi:

Haqberdiyev Q.Q. – Toshkent davlat sharqshunoslik universiteti "Iqtisodiyot va menejment" kafedrasida dotsenti.

TDSHU O'quv-uslubiy bo'lim boshlig'i: 20 06 S.M.Umarova
(imzo)

TDSHU Tashqi siyosat va xalqaro iqtisodiy munosabatlar instituti direktori: 28 06 G. Arifjonov
(imzo)

"Iqtisodiyot va menejment" kafedrasida mudiri: 24 06 Z.A.Kadirova
(imzo)

TDSHU ARM direktori 27.06 M.M.Yuldasheva
(imzo)

FAN TO'G'RSIDA MA'LUMOT

Fan nomi:	Barqaror iqtisodiy rivojlanishning milliy modellari
Kurs turi:	tanlov
Kurs kodi:	BIRMM2306
O'quv yili:	2025/2026
Semestr:	2
Ta'lim shakli:	kunduzgi
Mashg'ulotlar shakli va semestrga ajratilgan soatlar:	180
Ma'ruza	36
Amaliy mashg'ulotlar	36
Seminar	-
Mustaqil ta'lim	108
Kredit miqdori:	6
Baholash shakli:	100 ballik
Kurs tili:	o'zbek
Auditoriya va vaqti:	Dars jadvaliga asosan

Fan maqsadi (FM)

FM1	Fanni o'qitishdan maqsadi- magistrantlarga barqaror iqtisodiy rivojlanish tamoyillarining asosiy qonuniyatlari va tendensiyalarini tahlil etish asosida O'zbekistonning jahon hamjamiyatiga barqaror rivojlanish maqsadlariga erishish yo'llarini va istiqbollarini o'rgatishdan iborat.
------------	--

Fanni o'zlashtirish uchun zarur boshlang'ich bilimlar

1.	Fanni o'zlashtirish uchun talaba "Iqtisodiyot nazariyasi", "Statistika", "Jahon iqtisodiyoti va xalqaro iqtisodiy munosabatlar" singari fanlardan boshlang'ich bilim va ko'nikmalarga ega bo'lishi talab etiladi.
Mazkur fan sillabusi O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligining 2024-yil 29-martdagi "Oliy ta'limning me'yoriy-uslubiy hujjatlarini ishlab chiqish jarayonini takomillashtirish to'g'risida"gi 87-sonli buyrug'iga muvofiq, xalqaro tan olingan reytinglarda birinchi top 300 talik ro'yxatga kiruvchi Columbia University (34) xorijiy tajribasini inobatga olgan holda takomillashtirildi. (https://www.sustainability.ei.columbia.edu/area-1?utm_source)	

Ta'lim natijalari (TN)

Bilimlar jihatidan:	
TN1	Jahon miqyosidagi barqaror rivojlanish tamoyillari ahamiyatini biladi.

TN2	Barqaror rivojlanish maqsadlari haqida ma'lumotga ega bo'ladi.
TN3	Barqaror iqtisodiy rivojlanishning mintaqalararo o'rnini biladi.
TN4	Barqaror rivojlanish yo'lidagi muammolarni o'rganadi.
	Ko'nikmalar jihatidan:
TN5	Barqaror rivojlanish jarayonlarni tahlil qila oladi;
TN6	Barqaror rivojlanish maqsadlari prinsiplarini tushunadi;
TN7	Barqaror rivojlanish maqsadlarini bir-biridan farqlay oladi;

Fan mazmuni		
Mashg'ulotlar shakli: ma'ruza (M)		
M1	Barqaror iqtisodiy rivojlanish faniga kirish	2
M2	Barqaror iqtisodiy rivojlanish maqsadlari	2
M3	Tabiiy resurslardan foydalanish, ekologik muammolar va barqaror rivojlanish	2
M4	Jahon iqtisodiyotidagi demografik muammolar va ularning barqaror rivojlanishga ta'siri.	2
M5	Jahon iqtisodiyotida aloqa va transport tizimlarining barqaror rivojlanishdagi o'rni	2
M6	Iqtisodiy rivojlanish darajasiga ko'ra dunyo mamlakatlari tasnifi va barqarorlik mezonlari.	2
M7	Rivojlangan mamlakatlar iqtisodiyoti va ularning barqaror rivojlanish strategiyalari	2
M8	Rivojlanayotgan mamlakatlar iqtisodiyoti va barqarorlikka erishishdagi muammolar	2
M9	Yangi sanoatlashgan mamlakatlar iqtisodiyoti va barqaror rivojlanish tajribasi.	2
M10	Xitoy va Hindiston iqtisodiyoti: barqaror rivojlanish modeli va tajribasi	2
M11	Xalqaro iqtisodiy integratsiya jarayonlari va ularning barqaror rivojlanishdagi ahamiyati.	2
M12	Yevropa Ittifoqida barqaror rivojlanish tamoyillari.	2
M13	Xalqaro kapital migratsiyasi va barqaror iqtisodiy rivojlanish.	2
M14	Xalqaro mehnat bozori va barqarorlik muammolari	2
M15	Xalqaro ishchi kuchi migratsiyasi va barqaror rivojlanishdagi ijtimoiy-iqtisodiy oqibatlar	2
M16	Global ekologik muammolar va jahon xo'jaligining barqaror rivojlanish istiqbollari	2
M17	Barqaror iqtisodiy rivojlanishda innovatsiya va texnologiyalarning o'rni	2

M18	O'zbekistonning xalqaro iqtisodiy munosabatlarda ishtiroki va barqaror rivojlanish siyosati	2
	JAMI	36
Mashg'ulotlar shakli: amaliy mashg'ulot (A)		
A1	Barqaror iqtisodiy rivojlanish faniga kirish	2
A2	Barqaror iqtisodiy rivojlanish maqsadlari	2
A3	Tabiiy resurslardan foydalanish, ekologik muammolar va barqaror rivojlanish	2
A4	Jahon iqtisodiyotidagi demografik muammolar va ularning barqaror rivojlanishga ta'siri.	2
A5	Jahon iqtisodiyotida aloqa va transport tizimlarining barqaror rivojlanishdagi o'rni	2
A6	Iqtisodiy rivojlanish darajasiga ko'ra dunyo mamlakatlari tasnifi va barqarorlik mezonlari.	2
A7	Rivojlangan mamlakatlar iqtisodiyoti va ularning barqaror rivojlanish strategiyalari	2
A8	Rivojlanayotgan mamlakatlar iqtisodiyoti va barqarorlikka erishishdagi muammolar	2
A9	Yangi sanoatlashgan mamlakatlar iqtisodiyoti va barqaror rivojlanish tajribasi.	2
A10	Xitoy va Hindiston iqtisodiyoti: barqaror rivojlanish modeli va tajribasi	2
A11	Xalqaro iqtisodiy integratsiya jarayonlari va ularning barqaror rivojlanishdagi ahamiyati.	2
A12	Yevropa Ittifoqida barqaror rivojlanish tamoyillari.	2
A13	Xalqaro kapital migratsiyasi va barqaror iqtisodiy rivojlanish.	2
A14	Xalqaro mehnat bozori va barqarorlik muammolari	2
A15	Xalqaro ishchi kuchi migratsiyasi va barqaror rivojlanishdagi ijtimoiy-iqtisodiy oqibatlar	2
A16	Global ekologik muammolar va jahon xo'jaligining barqaror rivojlanish istiqbollari	2
A17	Barqaror iqtisodiy rivojlanishda innovatsiya va texnologiyalarning o'rni	2
A18	O'zbekistonning xalqaro iqtisodiy munosabatlarda ishtiroki va barqaror rivojlanish siyosati	2
	JAMI	36
Mashg'ulotlar shakli: mustaqil ta'lim (MT)		
1.	Amaliy darslarga tayyorlanish	54
2.	Barqaror rivojlanish maqsadlarini tahlil qilish	10
3.	Mamlakatlarning barqaror rivojlanish maqsadlariga erishish yo'llarini o'rganish	10
4.	Barqaror rivojlanishning mohiyati va afzalliklarini tahlil qilish	10
5.	Barqaror rivojlanish maqsadlarini bir-biri bilan taqqoslash	10

6	Barqaror rivojlanish sharoitida iqtisodiy muammolarni tahlil qilish.	14
	JAMI	108
Mashg'ulotlar shakli: mustaqil ta'lim mavzulari (M)		
M1	Barqaror iqtisodiy rivojlanish konsepsiyasi va asosiy tamoyillari.	
M2	Birlashgan Millatlar Tashkilotining Barqaror rivojlanish maqsadlari (SDG).	
M3	Iqtisodiy o'sish va barqaror rivojlanish o'rtasidagi farqlar.	
M4	Atrof-muhitni muhofaza qilish va iqtisodiy rivojlanishning uyg'unlashuvi.	
M5	Ijtimoiy adolat va barqaror rivojlanish.	
M6	Yashil iqtisodiyot va uning barqaror rivojlanishdagi o'rni.	
M7	Energiya samaradorligi va qayta tiklanuvchi energiya manbalari.	
M8	Iqlim o'zgarishi va iqtisodiy rivojlanishga ta'siri.	
M9	Resurslardan oqilona foydalanish va iqtisodiyotda sirkulyar model.	
M10	Barqaror transport tizimlari va ekologik xavfsizlik.	
M11	Qishloq xo'jaligida barqaror rivojlanish yondashuvlari.	
M12	Sanoatda innovatsion texnologiyalar va ekologik toza ishlab chiqarish.	
M13	Barqaror shaharlar va urbanizatsiya muammolari.	
M14	Moliyaviy tizimning barqaror rivojlanishni qo'llab-quvvatlashdagi roli.	
M15	O'zbekistonning milliy strategiyalarida barqaror rivojlanish yo'nalishlari.	
M16	Xalqaro hamkorlik va global barqaror rivojlanish tashabbuslari.	
M17	Barqaror iqtisodiy rivojlanishda ta'lim va ilm-fanning o'rni.	
M18	Yevropa Ittifoqida barqaror rivojlanish tamoyillari.	
M19	Xalqaro kapital migratsiyasi va barqaror iqtisodiy rivojlanish.	
M20	Xalqaro mehnat bozori va barqarorlik muammolari	

Talabani fan bo'yicha o'zlashtirish ko'rsatkichini nazorat qilishda quyidagi mezonlar tavsiya etiladi:

90-100 ball - "a'lo"
talaba mustaqil xulosa va qaror qabul qiladi, ijodiy, kreativ fikrlay oladi, fanlararo (mavzulararo) mantiqiy bog'lanishni tushunadi, mustaqil mushohada yuritadi, olgan bilimni amalda qo'llay oladi, fan (mavzu)ning mohiyatini tushunadi, biladi, ifodalay oladi, aytib beradi, boshqalarga o'rgatadi hamda fan(mavzu) bo'yicha tasavvur, ko'nikma va bilimga ega bo'ladi;
70-89 ball - "yaxshi"
talaba mustaqil mushohada yuritadi, olgan bilimni amalda qo'llay oladi, fanning (mavzuning) mohiyatni tushunadi, biladi, ifodalay oladi, aytib beradi hamda fan (mavzu) bo'yicha tasavvurga ega bo'ladi ;
60-69 ball - "qoniqarli"
talaba olgan bilimni amalda qo'llay oladi, fanning (mavzuning) mohiyatni tushunadi, biladi, ifodalay oladi, aytib beradi hamda fan (mavzu) bo'yicha tasavvurga ega bo'ladi;
0-59 ball - "qoniqarsiz"

talaba fan dasturini o'zlashtirmagan, fanning (mavzuning) mohiyatini tushunmaydi hamda fan (mavzu) bo'yicha tasavvurga ega emas.

Joriy baholashda fanning har bir mavzusi bo'yicha talabaning bilim darajasi hamda mustaqil ta'lim uchun berilgan topshiriqlarni bajarganligiga qarab fanning oraliq va yakuniy nazorat shkallaridan oldin o'quv mashg'ulotlarini olib borgan professor-o'qituvchi tomonidan amalga oshiriladi.

Oraliq nazorat turini o'tkazish va mazkur nazorat turi bo'yicha talabaning bilimini baholash tegishli fan bo'yicha o'quv mashg'ulotlarini olib borgan professor-o'qituvchi tomonidan amalga oshiriladi.

Yakuniy nazorat turini o'tkazish va mazkur nazorat turi bo'yicha talabaning bilimini baholash o'quv mashg'ulotlarini olib bormagan professor-o'qituvchi tomonidan amalga oshiriladi.

Tegishli fan bo'yicha o'quv mashg'ulotlarini olib borgan professor-o'qituvchi yakuniy nazorat turini o'tkazishda ishtirok etmaydi.

Talaba tegishli fan bo'yicha yakuniy nazorat turi o'tkaziladigan muddatga qadar oraliq nazorat turini topshirgan bo'lishi shart.

Bir fanga ajratilgan auditoriya soatining 25 foizini va undan ortiq soatni sababsiz qoldirgan yoki oraliq nazorat turini topshirmagan, yohud ushbu nazorat turi bo'yicha "2" (qoniqarsiz) baho bilan baholangan talaba ushbu fandan chetlashtirilib, yakuniy nazoratga kiritilmaydi hamda mazkur fan bo'yicha tegishli kreditlarni o'zlashtirmagan hisoblanadi.

Yakuniy nazorat turiga kiritilmagan yoki kirmagan, shuningdek, ushbu nazorat turi bo'yicha qoniqarsiz baho olgan talaba akademik qarzdor hisoblanadi.

Akademik qarzdor talabalar ta'til vaqtida yoki keyingi semestrlar mobaynida tegishli fanlardan o'zlashtirilmagan kreditlar miqdoriga mos ravishda bazaviy to'lov-kontrakt miqdoridan kelib chiqqan holda to'lovni amalga oshirgandan so'ng o'zlashtirilmagan fanlarni o'z hisobidan qayta o'qish huquqiga ega bo'ladi.

Joriy baholash				Oraliq nazorat, ON	Yakuniy nazorat, YaN	O'zlashtirish ko'rsatkichi, O'zK
Workshop, W		Vazifa/topshiriqlar V/T Loyiha, L				
20 %		20 %		20 %	40 %	100 %
JN	ON	JN+ON	YN	UMUMIY		
40	20	60	40	100	Maksimum	
		36	24	60	Minimum	

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati	
Asosiy adabiyotlar	
1.	S.N.Xashimova. Yashil iqtisodiyot. Darslik.T. 2024.-224 b.
2.	Vaxabov A.V. va boshqalar. Yashil iqtisodiyot. (Darslik). – T.: «Zebo print», 2021-264 bet.

3.	Building a Sustainable Future:ESG Business Handbook. The AIRE Centre and UNDP Bosnia and Herzegovina. 2023-74 p.
4.	ESG Disclosure Handbook. WBCSD. April 2019.-34 b.
5.	Eric Bouyé, Daniela Klingebiel, Marco Ruiz. Environmental, social, and governance investing.The worldbank.2021.-90 p.

Qo'shimcha adabiyotlar

6.	Sh.M. Mirziyoyev. Hozirgi zamon va Yangi O'zbekiston. - Toshkent: O'zbekiston, 2024.
7.	Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekistonda taraqqiyot strategiyasi asosida demokratik islohotlar yo'lini qat'iy davom ettiramiz. 6-jild. - Toshkent: O'zbekiston, 2023
8.	Sh.M. Mirziyoyev. Yangi O'zbekistonda erkin va faravon yashaylik. 5-jild.- Toshkent: O'zbekiston, 2023.
9.	Mirziyoyev Sh.M. Inson qadri, uning huquq va erkinliklari, qonuniy manfaatlari uchun. -Toshkent: O'zbekiston, 2022.
10.	Shamsidinova G.D. Barqaror taraqqiyot ta'limi, darslik, T. 2023 yil, 365 b.
11.	Мировая экономика и международные экономические отношения. учебник/под ред. А.С.Булатова.-3-е изд., перераб. и доп. -М.:КноРус, 2017. -916 с.

Scopusdan maqolalar

12	Wan G. et al. Hotspots and trends of environmental, social and governance (ESG) research: A bibliometric analysis //Data Science and Management. – 2023. – Т. 6. – №. 2. – P. 65-75. https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2666764923000097
13	Huang Z., Shi Y., Jia M. Greenwashing: A systematic literature review //Accounting & Finance. – 2025. – Т. 65. – №. 1. – P. 857-882. https://onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1111/acfi.13352
15	Tabrizian H., Amiri B., Abdolhamid M. Navigating the landscape of energy governance: A bibliometric analysis of research trends and future directions //Energy Reports. – 2024. – Т. 12. – P. 2653-2675. https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2352484724005560

Axborot manbalari

1.	https://www.unpri.org/
2.	https://www.globalreporting.org/
3.	https://www.fsb-tcfd.org/
4.	https://sasb.ifrs.org/
5.	https://www.weforum.org/
6.	https://www.esgbook.com/

Dastur mualliflari:	Haqberdiyev Q.Q.
E-mail:	khakberdiev.kakhramon@gmail.com
Tashkilot:	Toshkent davlat sharqshunoslik universiteti "Iqtisodiyot va menejment" kafedrası